

BEESTJES

KENNISKAART

ALLES WAT JE
MISSCHIEN WILT
WETEN OVER
BEESTJES,
SCHIMMELS EN
ZIEKTEN

Tips

Zonnebloem

Zonnebloemen trekken vogels, bijen en insecten aan die zich voeden met ongewenste varianten in de moestuin. De kanjers krijgen dus een ereplaats in de moestuin

Regenwater

Gebruik liefst zoveel mogelijk regenwater. In kraanwater zit o.a. kalk en ook een zeer geringe hoeveelheid chloor, zo goed als verwaarloosbaar in Nederland, maar toch. Regenwater 'leeft', verbindt zich makkelijker met ander organisch materiaal en is al op gelijke temperatuur van de tuin.

Handige site

De site biogroei.nl geeft veel handige informatie voor bio-bestrijding met diertjes (wanten, mijten, lieveheersbeestjes etc).

Beestjes, allemaal beestjes

In deze kenniskaart vind je een lijst van hulpmiddelen ter voorkoming en bestrijding van vaak voorkomende ongewenste moestuinvraat en -ziekten. Er zijn gigantisch veel toepassingen en deze lijst is zeker niet volledig, maar biedt een goede EHBO!

De allerbeste oplossing tegen 'plagen' is een gezond evenwicht van roofdieren (aanvallers en opruimers zoals bijv. zweefvliegen en hun larven, lieveheersbeestjes, loopkevers, roofmijten, sluipwespen), die plaagdieren opeten. Om zoveel mogelijk van dit soort insecten aan te trekken werken wij hard aan de biodiversiteit in de moestuin, maar vooralsnog zullen we ook met plantenextracten werken om grote schade te voorkomen of tegen te gaan.

Wortelvlieg en Koolvlieg

- De larven worden gegeten door sluipwespen.
- De zogenaamde 'koolkragen' om de voet werkt matig.
- Stukjes rabarber in de grond bij de voet steken schrikt ze af.
- Heel veel netten plaatsen, maar dat doen we niet graag.
- Rozemarijn planten is zeker een goede, ook bij bonen en wortelen werkt dit goed. Maar dat is meer iets voor een meer-jaren aanpak en best ingewikkeld om in te inrichten.

Naaktslakken

Naaktslakken houden niet van: salie, tomaat, tijm, hysop, Oost-Indische kers en kervel. Bij gember, knoflook, munt, cichorei en bieslook blijven ze ook graag uit de buurt.

- Knoflook extract: 2 bollen kneuzen, 10 minuten laten inkoken in 1 liter water, afkoelen en filteren (met kous in fles) fles afsluiten. In de vernevelaar 1 liter water met 2 eetlepels knoflookthee mengen en dit op en rondom de planten sprayen.
- Een slakken lokberg aanleggen met paardenbloem blad, klaver, sla, groenteafval, komkommer en paneermeel, is een vriendelijke manier om e.e.a. beheersbaar te houden en de slakken te vangen en te verplaatsen.
- Droge kattenbrokjes schijnen ze ook heerlijk te vinden.
- Een (gladde) schaal met bier in de grond (de slakken komen op de geur van gist af) brengt hen naar de wereld van Bachus, misschien geen onplezierige dood, maar wel dodelijk.
- Tegen slakken wordt ook wel 'eau de slak' gemaakt: 50 slakken een maand weken in een emmer, het mengsel zeven en sproeien,brrrrr, en stinkt enorm.
- Naaktslakken kunnen tegengehouden worden door een laag koffiedik en koperen ringen om de voet van de planten of door het plaatsen van netten van april tot september. Hier geldt een 'maar': koffiedik heeft natuurlijk ook invloed op de aarde (wordt ook positief ingezet) en moet je (na regen) blijven aanvullen en koperen ringen; tja,...mwah, zo lang netten in het tuinbeeld? Nnahhhh...

Bladluizen

- Houden niet van Afrikaantjes, munt, brandnetel en (knof)look (verdunde verneveling).
- Laat 1 kilogram verse jonge brandnetel 2 weken in 10 liter water staan (gier). Zeef daarna, de gier bevat o.a. stikstof en calcium, bruikbaar voor bijvoorbeeld koolsoorten, prei, bladplanten, etc. Verdun 1 liter gier op 10 liter water en giet bij de steel/wortel. Niet op het blad want dat kan voor bladverbranding zorgen.
- Brandnetel of rabarber extract. Zie verderop. 1 tot 2 keer per week herhalen tot de luizen weg zijn.
- De larven van het lieveheersbeestje eten ongeveer 50 bladluizen per dag en lieveheersbeestjes overwinteren in je moestuin. Ook tegen bepaalde kevers. We zien ze graag komen.
- Preventief: Dille of bonenkruid tussen de bonen en kervel tussen sla.

Rupsen

De koolvlinder is meestal drie generaties actief: de eerste generatie is er vanaf begin april tot eind juni (met een piek in de maand mei), de tweede en de derde generatie is actief van eind juni tot eind september (met een piek tussen 10 juli en 20 augustus). In gunstige omstandigheden kan er zelfs een vierde generatie uitvliegen!

- Preventief tegen koolwitjes werkt een verdund aftreksel van gekneusd vlierblad (1 liter op 20 liter, vlierblad is giftig). Erg effectief maar laat liever zes handen vol gekneusde tomatenbladeren in 10 liter water trekken gedurende vijf uur. Laten afkoelen, zeven en om de paar dagen onverdund sproeien over de koolplanten.
- We kunnen de vlinders in de war brengen door kruidenaroma's op de planten te spuiten. Of hoge bloemen naast de moestuinplanten te zetten.
- Een plantenaftreksel van boerenwormkruid, en/of brandnetel, alsem, heermoes, rabarberblad, knoflook, kamille en/of munt, afhankelijk van de beschikbaarheid helpt ook. Deze kruiden 12-48 uur in een emmer met kokend water zetten, zeven, beetje zeep toevoegen (voor de hechting) en 's morgens verstuiwen op de plant.
- Oost-Indische kers trekt koolwitjes aan, verantwoordelijk voor de tamelijk lang behaarde zwart met gele strepen rupsen, en kan als afleider gebruikt worden. In het voorjaar ook bloeiende judaspenning, pinksterbloem en het herderstasje (een koolverwant). Omdat Oost-Indische kers voor meer ongewenste diertjes deze aantrekkingskracht heeft wordt zij vaak naast kolen, tomaten, aardappelen en bonen gezet.
- Salie en dille houdt rupsen bij kolen weg en is een goede combi. Waarom hebben de rupsen het zo goed naar hun zin op kool? Door het eten van kool raakt de rups verzadigd met zwavel en is ie oneetbaar en onaantrekkelijk voor insecteneters/vogels.
- Een gietsel tegen alle rupsen en larven: 800 ml water, 200 ml azijn, 7 tenen knoflook, 2 kleine uien, 1 theelepel cayennepeper, 1 eetlepel groene zeep.

Spintmijt

- Knoflook extract.
- Zwarte bonenluis en preimot: laat 1,5 kilogram vers gekneusd rabarberblad trekken in 10 liter water en sproei het aftreksel onverdund over de planten.

Witte vlieg

- Sluipwespen en lieveheersbeestje.
- Zie bladluizen. Vernevel 2x per week totdat de plaag over is. Verdunde appelazijn* (een klein scheutje op 2 liter water helpt ook. Daarna (in de kas) goed doortochten.

& Omgeving, Wageningen UR

Voorkomen is beter dan genezen: wat kun je preventief doen tegen...

...meeldauw, schurft en roest:

- 1 kilogram verse heermoes (of 150 gram gedroogd kruid) laten trekken in 10 liter water en verdund in een verhouding van 1 op 5 tijdens de morgen verstuiven over de planten. Let op: heermoes niet verwarren met Lidrus, een zeer gelijkelijk en zeer giftige plant.
- Laat 300 gram vers boerenwormkruidblad trekken in 10 liter water en sproei het in een verdunning van 1 op 3 over de planten.
- Ook tegen verschillende schimmels en meeldauw: pluk heermoes en leg in een pan met water (het heermoes moet net onder water staan). Kook 15 minuten. Laat afkoelen en vervolgens 24 tot maximaal 48 uur trekken. Zeef het mengsel en verdun 1 liter extract op 4 liter water. Geef de planten regelmatig een slokje van dit mengsel. Eventueel kun je het ook over aangetaste bladeren vernevelen.

...schimmelziekten bij aardappels en aardbeien:

Laat 500 gram knoflook en 500 gram uien schillen trekken. Verdun (met 10 liter water) begieten op de grond tussen de rijen.

...de gevreesde knolvoet bij kool (een koolziekte aan de wortels van kolen die je eigenlijk niet meer weg krijgt):

- Een beetje kalk in het pootgat.
- Afrikaantjes (tagetes patula) tegen aaltjes en andere 'grond diertjes' zoals allerlei kevertjes. Helpt alleen als het bed er echt vol mee staat, dus dat duurt even....

*De troebele appelazijn van Tromp&Rueb uit de AH (er zijn heel veel appelazijnsoorten te koop in supermarkt en natuurvoedingswinkels) heeft een prima prijs, is ongefilterd en ongepasteuriseerd en bevat dus nog de oorspronkelijke 'moeder'/azijnzuurbacteriën).

**Liefst biologische groene zeep gebruiken (in het Frans heet het savon noir) van het merk Marius Fabré. De zeep wordt als een hechting, eigenlijk een soort lijm dus, gebruikt.

Brouwsels

Rabarberblad extract

Tegen luizen, rupsen, witte vlieg, koolvlieg (door het oxaalzuur)
Pluk 1 kilo blad, snijd in repen en kook 20 minuten in 2 liter water. Laat afkoelen, zeven en voeg 1 eetlepel zachte zeep en evt. 1 eetlepel plantaardige olie toe. Verdun 1 op 4 liter water, vernevelen op bewolkte dagen.

Goudsbloem gier

Doe 1 kilo verse plant delen in een emmer en voeg zoveel water toe tot het onder water staat. Laat 2 weken staan. Zeef daarna en verdun 1 op 10 liter water. Giet de goudsbloem gier bij de wortels van planten die gevoelig zijn voor ziekten en schimmels zoals komkommers, rozen, aubergines, etc. Niet op het blad gieten want dat kan bladverbranding veroorzaken.

Uien gier

Tegen luizen, rupsen: bewaar bij het gebruik van uien in de keuken het loof en de schillen en laat dit drogen. Doe 200 gram gedroogd uienloof/schillen in een emmer met 10 liter water en laat 1 week onder water staan. Zeef het dan en voeg 2 eetlepels zachte zeep** toe. Verdun 1 op 15 liter water. Vernevelen bij bewolkt weer.

Over brandnetel gier valt ook nog heel veel te zeggen, daarover een andere keer meer.